

Nowak, Aleksandra

Wielkie dni Europy

Zeszyty Naukowe Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego 23, 277-299

2009

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WIELKIE DNI EUROPY

THE GREAT EUROPEAN DAYS

Wstęp

To wielki dzień dla Irlandii, wielki dzień dla Europy – powiedział 3 października 2009 r., wybrany już na nową, pięcioletnią kadencję szef Komisji Europejskiej Jose Manuel Barroso w swoim pierwszym komentarzu do wyników referendum, w którym – niespełna półtora roku po odrzuceniu w Irlandii dokumentu w pierwszym referendum – Irlandczycy po raz drugi decydowali o przyszłości traktatu z Lizbony¹. W konsekwencji w Irlandii decydowano o losach przyszłego projektu europejskiego. Jednocześnie Barroso przypomniał, że kraje w których nie zakończyła się procedura ratyfikacji dokumentu, to Polska i Czechy^{2,3}. Prezydent RP Lech Kaczyński⁴ zapowiadał, że jeśli Irlandczycy przyjmą traktat, on niezwłocz-

* mgr inż. Koordynator-Konsultant Punktów Informacji Europejskiej w Ostrołęce

¹ Dz.Urz. UE 2007 C 306/1 traktat formalnie nosi nazwę „Traktat zmieniający Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską”

² „Prezydent Vaclav Klaus, którego osobistą ambicją jest rzucanie Europie kłód pod nogi. Casus Klausu to świetny przykład ułomności demokratycznego porządku: narcystyczny władca używa danej mu władzy do zaspokojenia własnej pychy.”, ocenił Paweł Świeboda, szef ośrodka badawczego Centrum Strategii Europejskiej DemosEuropa, „Okiełznać Klausu”, Gazeta Wyborcza, sobota-niedziela 3-4.09.2009 s.14,

³ Chichotem historii jest fakt, że V. Klausu na prezydenta wybrał czeski parlament, Parlament ratyfikował Traktat z Lizbony, a wybrany przez niego prezydent nie honoruje decyzji Parlamentu.

⁴ Lech Kaczyński złożył podpis pod aktem ratyfikującym Traktat z Lizbony w dniu 10 czerwca 2009 r. w Warszawie, jednak długookresowa obstrukcja i kontakty L. Kaczyńskiego przed złożeniem podpisu po uchwale Parlamentu RP wyrażającej zgodę na ratyfikację Traktatu z Lizbony z V. Klausem i jak donosiły media, rozmowy o konieczności targowania się przez Czecha w imieniu krajów Europy Środkowo-Wschodniej m.in. o wpływ na wybór przedstawiciela UE, zdaniem autorki, ostatecznie kompromituje L. Kaczyńskiego, jako kompetentnego i rzetelnego polityka, a nam, Polakom i Rzeczypospolitej Polskiej przynosi całkiem niezaskuszony dyskomfort, nawet jeśli Prezydent RP w uroczystej oprawie złożył wreszcie /nomen omen z kłopotami z niepiszącym piórem/ swój podpis ratyfikując traktat. Trzeba na plus Prezydentowi RP oddać, że w swoim przemówieniu na uroczystości w Pałacu Prezydenckim, starał się przynajmniej wytłumaczyć własną zwłokę w ratyfikacji. Od uchwały Sejmu minęło 557 dni.

nie go podpisze. Dla wielu Obywateli Polski, w zdecydowanej większości popierających proces integracji, nadmierna zwłoka Prezydenta RP⁵, jest niezrozumiała, tyleż bezzasadna, co niemająca oparcia w konstytucyjnej procedurze ratyfikacji.

Rozwój cywilizacyjny i pokój na świecie, wymagają aktywnego zaangażowania obywateli, w tym obywateli Europy. „Świata nie można zapewnić pokoju bez twórczego wysiłku odpowiadającego skali zagrożeń. Wkład, jaki zorganizowana i aktywna Europa może wnieść w rozwój cywilizacyjny, jest niezbędny do zachowania pokojowych stosunków. [...] Nie sposób utworzyć Europy jednym pociągnięciem pióra lub zwykłym aktem zjednoczenia. Europa musi powstawać przez konkretne czyny, tworzące najpierw solidarność w działaniu.”⁶ – tak brzmiały pierwsze zdania Roberta Schumana⁷, wypowiedziane w dniu 9 maja 1950 roku, odnoszące się do problemów europejskich w latach powojennych, ale jakże aktualne w naszych czasach. Wygłoszone publicznie *Oświadczenie*, powszechnie znane jako *Plan Schumana* nadal stanowi mocne „podwaliny pod dzieło, którego budowa trwa do dziś.”⁸

Tak w początkach tworzenia powojennej Europy, mógł przemawiać jedynie, wielki wizjoner, wielce zasłużenie nazywany Ojcem Europy. *Oświadczenie*, to także wyraz wielkiego realizmu poprzez przedłożenie skłóconym, poranionym wojnami Europejczykom propozycji nowego, wspólnego, pokojowego układania spraw w Europie i co ważne, wprowadzania wymaganych zmian „krok po kroku”. *Oświadczenie*, po upływie niemal 60 lat ciągle pozostaje bardzo aktualne zarówno w sferze idei jak i pragmatyce działania. Zmarły w 1963 roku Robert Schuman zostawił Europie także inne, również prorocze przesłanie: „Musimy zbudować zjednoczoną Europę nie tylko w interesie wolnych narodów, ale również po to, aby przyjąć do wspólnoty narody wschodniej Europy, gdy zostaną uwolnione spod gnębiącego je ucisku i będą prosić o umożliwienie im przystąpienia do wspólnoty oraz o nasze moralne wsparcie.” Dobrą kontynuacją myśli Schumana, jest zaproponowane przez Polską i Szwecję „Partnerstwo Wschodnie”.

Obecny etap procesu integracji w Europie po wielkim rozszerzeniu z 2004 r., w trakcie trudnego kryzysu społeczno-gospodarczego, w otwartej - dzięki nowoczesnym technologiom - światowej przestrzeni, ciągle potrzebuje zaangażowanego uczestnictwa obywateli w proces integracji europejskiej, opartej na jasno zdefiniowanej wizji Europy i świata w nadchodzących trudnych społecznie i eko-

⁵ Prezydent, jak każdy urzędnik państwowy powinien działać bez zbędnej zwłoki, zwłaszcza, gdy zaistniałej zwłoki w żaden sposób nie potrafi uzasadnić. Uzależnianie podpisu od stanowiska Irlandczyków, jest w ocenie autorki uzależnieniem polskich decyzji nie od krajowej procedury konstytucyjnej, ale od decyzji pozostających poza Polską.

⁶ J. Wahl, *Robert Schuman – Ojciec Europy*; Wydawnictwo Wokół nas, 1999 r., Aneks I;

⁷ Robert Schuman – człowiek z pogranicza luksembursko-francusko-niemieckiego, jak mało kto rozumiał złożoność problemów konfliktów narodowościowych i znaczenia dla ich rozwiązywania otwartości na innych ludzi, kontaktów i pojednania między ludźmi. Osoby zajmujące się problematyką integracji uważają, że co do istoty dzieło R. Schumana wymaga aktywnej kontynuacji.

⁸ Horst Langes, Prezes Fundacji im. Roberta Schumana, *Robert Schuman – Ojciec Europy*; Wydawnictwo „Wokół nas”, 1999 r.

nomicznie latach. Europa i świat nadal potrzebuje porywających współczesnych wizjonerów, a przynajmniej charyzmatycznych przywódców. Europa potrzebuje także jednak, takiego dostosowania struktury instytucjonalnej, prawa i procedur, które zapewnią sprawne funkcjonowanie i spójną pozycję Unii Europejskiej dwudziestu siedmiu a w przyszłości większej ilości Państw Członkowskich. Traktat reformujący [z Lizbony] jest niezbędny na czas, gdy UE musi „*borykać się z takimi globalnymi wyzwaniami, jak zmiana klimatu, ogólnoświatowa recesja czy międzynarodowa przestępczość.*”⁹ W przypadku odrzucenia traktatu reformującego obowiązywałby traktat z Nicei. UE zapewne nadal by funkcjonowała, ale jej sprawność byłaby niedostosowana i niewystarczająca, do współczesnych wyzwań zglobalizowanego świata, związanych z brakami w stanie prawnym określanymi, jako „luka ustrojowa”¹⁰].

Zawirowania jednolitego rynku, rozwój prężnych nowych rynków wschodnich, nowe zagrożenia cywilizacyjne¹¹ oraz kryzys światowy, skłaniają do stawiania pytania - czy w trudnych czasach dla świata i Europy, Unię Europejską można wyłącznie budować na ideach przedstawionych przez Roberta Schumana, czy jednak idea europejska potrzebuje więcej obywatelskiej i europejskiej demokracji, poprawienia jej skuteczności i przejrzystości i czy na te wyzwania w dostatecznym stopniu odpowiada traktat z Lizbony?

Idea Schumana, ze względu na obywatelski wymiar¹², zawsze warta jest przywoływania, ale wobec zachodzących zmian w świecie wymaga ciągłego dostosowywania tak, aby Europa mogła przemawiać „*na zewnątrz wyraźniejszym i silniejszym głosem, chroniąc przy tym interesy narodowe.*”¹³

Europama w swojej historii wielkie dni, a od nas, współczesnych Europejczyków zależy ile wielkich dni wydarzy się w Europie w latach nadchodzących. Przyjęcie i wejście w życie Traktatu z Lizbony otworzy przed Europą nowe możliwości w osiągnięciu znamienych dokonań. Europa zawsze miała, ma i będzie miała wiele twarzy, które Europejczycy w różnym stopniu dostrzegają i akceptują. Inaczej postrzegana jest Europa formalna wynikająca z zapisów prawa. Ten obraz nie jest zbyt przejrzysty i przyjazny przeciętnemu Europejczykowi, dlatego na poziomie europejskim rozważane jest upraszczanie prawa unijnego. Jest Europa obywatelska, tworzona przez kontakty ludzi, grup i narodowości. Ta Europa mieni się

⁹ Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Komunikacji, Przewodnik po Traktacie z Lizbony, cele stanowiska KE, lipiec 2009 r., www.ec.europa.eu/polska w zakładce :Irlandia powiedziała tak”, 03 października 2009;

¹⁰ Por. J. Barcz, Przedmowa do publikacji Jerzego Kranz, Tło prawne dyskusji nad reformą ustrojową Unii Europejskiej, Wydawnictwo Towarzystwa Naukowego „Societas Vistulana”, Kraków-Warszawa 2007, s. 9

¹¹ Zmiany klimatu, energia, zagrożenie terrorystyczne, starzenie się społeczeństw.

¹² Robert Schuman swoje Oświadczenie, po raz pierwszy wygłosił publicznie przez mikrofony radia francuskiego, co oznacza że zwracał się do obywateli.

¹³ Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Komunikacji, Przewodnik po Traktacie z Lizbony, cele stanowiska KE, lipiec 2009 r., www.ec.europa.eu/polska w zakładce: Irlandia powiedziała tak”, 03 października 2009;

różnorodnością, wielokulturowością, wielojęzycznością, otwartością i przenikaniem ludzkich losów. Jest też Europa o znacznym stopniu integracji, czyli Europa wynikająca z integracji w warstwie społeczno-ekonomicznej, jednak w tej twarzy Europy nie do końca akceptujemy zbyt wielkie różnice w stopniu rozwoju cywilizacyjnego poszczególnych regionów i krajów. Ekonomia europejska wywołuje wiele emocji, bogatsi boją się stracić uzyskany status, biedni czują się niedowartościowani, ale paradoksem jest, że kryzys uświadomił wielu, że wspólnym interesem jest zwiększanie spójności Europy. Istotnym obrazem jest postrzeganie Europy przez otoczenie i stosunki zewnętrzne i jej rola na świecie, wynikająca z kultury i pozycji gospodarczej oraz wagi przykładanej do praw człowieka i zmian cywilizacyjnych bez granic jak zmiany klimatu, kataklizmy, zagrożenie terrorystyczne i zidentyfikowane obszary biedy i zacofania.

Różnorodność spraw i oglądu oblicza Europy pozwala skonstatować, że *„Na koniec należy zważyć, że przewlekłe przeprowadzenie reformy ustrojowej Unii gwałtownie zwiększa polityczną pokusę osłabienia jej spójności, rozwarstwienia wśród państw członkowskich, aż do fragmentacji Unii włącznie.”*¹⁴

Traktatowe zawiłości prawno-instytucjonalne, w kontekście zapowiadanego w Traktacie reformującym wzrostu demokratyzacji struktur UE, obligują nas do poznawania przynajmniej głównych idei i podstaw Europy opisanej formalnie w aktach prawa pierwotnego.

Europa formalna

Współczesna Europa, w strukturach Wspólnoty Europejskiej/Unii Europejskiej [WE/UE], prawnie opisywana była i jest w sukcesywnie podpisywanych i przyjmowanych wielu traktatach, czasami jak np. Traktat z Nicei¹⁵ bardzo wyrwywkowym, sytuacyjnym zakresie. Wprawdzie pierwszym traktatem stanowiącym prawny zapis istoty Planu Schumana, był Traktat ustanawiający Wspólnotę Węgla i Stali - EWWiS, ale żywot tego dokumentu zgodnie z przyjętą przy jego tworzeniu zasadą wygasł¹⁶ 23 lipca 2002 r., jednak pomysł polityczny¹⁷ zwany Unią Europejską był kształtowany na przestrzeni ponad 50-letniego okresu, od Traktatów Rzymskich¹⁸ /*weszły w życie 01 stycznia 1958 r.*/ do Traktatu reformują-

¹⁴ J. Kranz, Tło prawne dyskusji nad reformą ustrojową Unii Europejskiej, Jan Barcz, Przedmowa, Towarzystwo Naukowe Societas Vistulana, Kraków-Warszawa, 2007; s. 11

¹⁵ Traktat z Nicei z 2000 r., bardzo ułomnie przygotowany przez Prezydentkę Francuską, w minimalnym zakresie tworzył możliwość rozszerzeń UE, dokonanych ostatecznie w 2004 r. i 2007 r.

¹⁶ Traktat ustanawiający EWWiS został podpisany w Paryżu 18 kwietnia 1951 r. na 50 lat od daty wejścia, wszedł w życie 23 lipca 1952 r.

¹⁷ Unia Europejska organizacją międzynarodową ma szansę stać się dopiero na podstawie Traktatu Reformującego, podpisanego w 13 grudnia 2007 r. w Lizbonie, ciągle – w Polsce i Czechach bez podpisu pod uchwałami ratyfikującymi prezydentów tych państw.

¹⁸ Traktat Rzymski ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą /EWG/ podpisany 25 marca 1957 r., i Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej /EUROATOM/ podpisany 25 marca 1957 r.

cego z Lizbony /*podpisany w Lizbonie, 13 grudnia 2007 r. w zamian nieprzyjętego traktatu konstytucyjnego*¹⁹, poprzez zmiany wynikające z Traktatu Fuzyjnego²⁰ podpisanego w Brukseli /*wszedł w życie 01 lipca 1967 r.*/, Jednolitego Aktu Europejskiego²¹ podpisanego w Luksemburgu /*wszedł w życie 01 lipca 1987 r.*/, Traktatu o Unii Europejskiej²² podpisanego w Maastricht /*wszedł w życie 01 listopada 1993 r.*/, Traktatu z Amsterdamu²³ podpisanego w Amsterdamie /*wszedł w życie 01 maja 1999 r.*/, Ostatni z traktatów aktualnie kształtujący formalnie prawno-instytucjonalny system wspólnotowy, to Traktat z Nicei²⁴ /*wszedł w życie 01 lutego 2003 r.*/.

Obecny etap tworzenia skuteczniejszego systemu prawnego UE, to ratyfikacja Traktatu reformującego z Lizbony²⁵, który powstał niejako w wyniku fiaska z ratyfikacją Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy²⁶. Traktat z Lizbony jest „*tradycyjnym traktatem rewizyjnym, tj. dokonuje on zmiany obecnie obowiązujące-*

¹⁹ Traktat reformujący podpisany 13 grudnia 2007 r. w Lizbonie /*następca odrzuconego przez Francuzów i Holendrów Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy z 2004 r.*/, w trakcie ratyfikacji, a po ratyfikowaniu go przez wszystkie Państwa Członkowskie /27/ UE, po akceptowaniu go przez Irlandczyków ma szansę wejść w życie nawet już od 01.10.2009 r, a więc z dziewięciomiesięcznym opóźnieniem do pierwotnych założeń. Traktat w dniu 04 października 2009 procesu ratyfikacji nie dopełniły jedynie Rzeczpospolita Polska i Czeska Republika, w obu przypadkach ze względu na obstrukcję konserwatywnych prezydentów i brak ich podpisów pod aktami ratyfikującymi, mimo uchwał parlamentów.

²⁰ Podpisany w Brukseli, 08 kwietnia 1965 r. ustanowił jedną Komisję Europejską i jedną Radę Unii Europejskiej dla działających ówczesnie trzech Wspólnot Europejskich.

²¹ Podpisany w Luksemburgu, 17 lutego 1986 r. i Hadze 28 lutego 1986 r., ustanowił niezbędne dostosowania w celu realizacji rynku wewnętrznego

²² Podpisany w Maastricht, 07 lutego 1992 r. zmienił nazwę Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej na Wspólnotę Europejską, wprowadził nowe formy współpracy pomiędzy rządami państw członkowskich, znaną jako struktura trzech filarów /I filar współpraca międzyrządowa w ramach Wspólnoty, II filar – współpraca w zakresie polityki zewnętrznej i bezpieczeństwa i III filar – współpraca policji i organów wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych.

²³ Podpisany w Amsterdamie, w dniu 2 października 1997 r., wprowadził do systemu prawnego zmiany oraz nową numerację artykułów poprzez zastąpienie w dotychczasowych traktatach numeracji literowej [od A do S] numeracją liczbową, zmiany dotyczyły Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską i Traktatu o Unii Europejskiej, które zostały załączone do Traktatu Amsterdamskiego w formie ich skonsolidowanych wersji.

²⁴ Traktat z Nicei uzgodniony w dramatycznych okolicznościach - w szczególności w odniesieniu do polskich interesów - w grudniu 2000 r. w Nicei, został podpisany 26 lutego 2001 r. dotyczył reform instytucjonalnych umożliwiających poprawne funkcjonowanie Unii po przygotowanym rozszerzeniu w 2004 r. o dziesięć państw i następnie w 2007 r. o dwa państwa do łącznej, aktualnej liczby 27 państw, Traktat z Nicei, Traktat o Unii Europejskiej oraz Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską zostały ujęte w wersji skonsolidowanej.

²⁵ Podpisanie Traktatu z Lizbony nastąpiło po dyskusji w sprawie Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy, po jego odrzuceniu /nie ratyfikowaniu/ go w referendum narodowych przez Francuzów i Holendrów odpowiednio – 25 maja 2005 r. i 01 czerwca 2005 r. Warto zaznaczyć, że traktat konstytucyjny opracowany został przez Konwent w sprawie przyszłości Unii Europejskiej pod przewodnictwem byłego francuskiego prezydenta Valero Giscard d'Estaing.

²⁶ Traktat ustanawiający Konstytucję dla Europy, został przyjęty przez przedstawicieli państw i rządów podczas szczytu Rady Europejskiej odbywanego w Brukseli w dniach 17-18 czerwca 2004 r., a podpisany został w Rzymie 29 października 2004 r.

go Traktatu o Unii Europejskiej, Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską /zmieniając również jego nazwę na Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej/ i Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej.”²⁷

W preambule Traktatu o Unii Europejskiej w wersji zmienionej na mocy Traktatu z Lizbony²⁸ [w imieniu podpisujących stron] wprowadzono zapis „*Inspirovani kulturowym, religijnym i humanistycznym dziedzictwem Europy, z którego wynikają powszechne wartości, stanowiące nienaruszalne i niezbywalne prawa człowieka, jak również wolność, demokracja, równość oraz państwo prawne*” jako wyraz przejścia do nowego etapu procesu integracji europejskiej, zapoczątkowanego ustanowieniem Wspólnot Europejskich.

Traktat reformujący podpisany w Lizbonie 13 grudnia 2007 r. ciągle nie może być uznany, że wejdzie w życie, bo dwaj prezydenci Lech Kaczyński i Vaclav Klaus²⁹ po ratyfikowaniu przez narodowe parlamenty, zwlekają z podpisaniem aktów ratyfikujących, co nie do końca wynika z ich formalnych uprawnień. Traktat wejdzie w życie w pierwszym dniu miesiąca, który nastąpi po miesiącu w którym nastąpi złożenie ostatniego dokumentu ratyfikacyjnego.

Istotą, głównymi celami traktatu lizbońskiego jest „*uczynienie UE bardziej demokratyczną, spełnienie oczekiwań mieszkańców Europy w zakresie wysokich standardów dotyczących odpowiedzialności, otwartości, przejrzystości i udziału obywateli oraz uczynienie Unii Europejskiej bardziej wydajną i skuteczną w radzeniu sobie z globalnymi wyzwaniami takimi jak zmiany klimatu, bezpieczeństwo i zrównoważony rozwój.*”³⁰ Tak syntetycznie, na stronach instytucji europejskich, przedstawione zostało znaczenie traktatu reformującego dla świata, Europy i jej mieszkańców.

Ważnym elementem normowania współdziałania suwerennych Państw Członkowskich i Unii jest podział między nimi kompetencji oraz sposobów głosowań nad poszczególnymi rozwiązaniami w Radzie UE³¹. Traktat wprowadza odejście od głosowań jednomyślnych na rzecz procedury głosowań /stanowienia prawa/ większością kwalifikowaną oraz podział kompetencji w obszarach:

- kompetencji powierzonych, wspólnotowych dotychczas objętych filarem pierwszym,

²⁷ J. Barcz, Przewodnik po Traktacie z Lizbony Traktaty stanowiące Unię Europejską, Stan obecny oraz teksty skonsolidowane w brzmieniu Traktatu z Lizbony, Wydawnictwo Prawnicze LexisNwix, Warszawa, 2008, wydanie 1, s. 17

²⁸ J. Barcz, Przewodnik po Traktacie z Lizbony Traktaty stanowiące Unię Europejską, Stan obecny oraz teksty skonsolidowane w brzmieniu Traktatu z Lizbony, Wydawnictwo Prawnicze LexisNwix, Warszawa, 2008, wydanie 1, s.267

²⁹ Niemiecki dziennik „Sueddeutsche Zeitung” w wydaniu z wtorku 06.09.2009 r. wobec faktu nie podpisania przez Prezydenta Republiki Czeskiej ratyfikacji, porównuje Traktat Lizboński do „cennego zakładnika”, więzionego w zamku na Hradczanach. „Jego uwolnienie jest wielkim celem polityki europejskiej” – ocenia dziennik.

³⁰ http://europa.eu/abc/treaties/index_pl.htm

³¹ W odniesieniu do ca 40 dziedzin nastąpiło odejście od reżimu jednomyślnego podejmowania decyzji do zwykłej procedury prawodawczej, w której Rada decyduje większością kwalifikowaną, Jan Barcz idem s. 47

- kompetencji dotychczas realizowanych w ramach filaru drugiego Wspólnej Polityki Zewnętrznej i Bezpieczeństwa Wewnętrznego

- kompetencji z obszaru filaru trzeciego Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości UE,

- kompetencji wynikających z klauzuli elastyczności, dającej możliwość powrotu do wykonywania stosownych kompetencji przez państwa członkowskie jeżeli dla poszanowania zasad pomocniczości³² i proporcjonalności³³ Unia uzna, że rezygnuje z wykonywania określonych kompetencji.

W obszarze tych kompetencji mieści się też wzmocnienie roli parlamentów narodowych wprowadzonej i określonej nowym artykułem traktatu oznaczonym w nowej numeracji jako art.12³⁴ zmienionego TUE oraz protokołach dodatkowych w sprawie roli parlamentów narodowych oraz w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności.

Zakres zmian w dotychczasowej, trójfilarowej – wspólnotowej i międzyrządowej - struktury działania Wspólnoty wynikający z reformy instytucjonalnej polega przede wszystkim na przekształceniu Unii Europejskiej w organizację międzynarodową, posiadającą osobowość prawną, a więc zmiany będą mieć charakter strukturalny, obejmujący likwidację filarów. Dotychczasowe filary międzyrządowe będą realizowane w reżimach wspólnych.

Traktat z Lizbony, ze względu na ustawiczny wzrost znaczenie dotychczasowych obszarów działania Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa³⁵ oraz Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości³⁶ nadają tym sprawom szczególne znaczenie. Wyraznym sygnałem o specjalnym statusie WPZiB jest ustanowienie stanowiska Wysokiego Przedstawiciela ds. Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa.

Z kłopotów z ratyfikacją traktatu, w szczególności stwarzanych przez narcystrycznych i dość cynicznych³⁷ w stosowaniu obstrukcji aktualnych prezydentów Polski i Czech, wyjściem może być wniosek, „że Europa nie powinna w przyszło-

³² Pomocniczość to nie ingerowanie przez jednostki wyższych szczebli administracji w problemy jednostek niższych szczebli w przypadku możliwości rozwiązania tych problemów przez jednostki niższych szczebli; zwana na poziomie unijnym jako subsydiarność; zasada pomocniczości; zasada subsydiarności

³³ Zasada proporcjonalności zwana także zakazem nadmiernej ingerencji, jest według Trybunału Konstytucyjnego koniecznością zachowania odpowiedniej proporcji pomiędzy środkiem, jakim jest ograniczenie danego prawa lub wolności, a celem, rozumianym jako szeroko pojęty interes publiczny. W Unii jest to „Działanie Wspólnoty [Unii] nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia celów”

³⁴ „Parlamenty narodowe aktywnie przyczyniają się do prawidłowego funkcjonowania Unii:”

³⁵ W skrócie WPZiB

³⁶ W skrócie PWBis

³⁷ Faktycznie ratyfikacja Traktatu z Lizbony zarówno w Polsce jak i w Czechach już się odbyła, prezydenci składają jedynie podpisy po uchwałami parlamentarnymi. V. Klaus, jak to określił Paweł Świeboda w Gazecie Wyborczej z 3-4.09.2009 urzędują „sagą sądową”, ale L. Kaczyński nie podpisuje bo niestety taką ma fantazję, przedkładając bliźniacze związki z J. Kaczyńskim nad interes obywateli i RP.

ści realizować wielkich reform traktatowych ze zmianami we wszystkich obszarach integracji jednocześnie.”³⁸ bo to stwarza dodatkowe trudności w ratyfikacji. Paweł Świeboda w swoim komentarzu proponuje, aby dla łatwości zrozumienia przez mieszkańców Europy wprowadzanych ewentualnych reform w traktatach i uzyskiwania wsparcia obywateli, rozważać wprowadzanie jednostkowych /dotyczących jednego obszaru/ zmian w wybranych dziedzinach uregulowań traktatowych, z precyzyjnie zdefiniowanymi celami i ocenami skutków proponowanych rozwiązań. Oczywiście teraz, po ostatecznej ratyfikacji Traktatu z Lizbony, UE skupi się na skutecznym wdrażaniu postanowień traktatu i długo nie będzie nowych zmian traktatowych, ale

W związku z referendum w Irlandii panuje, chyba słuszne przekonanie, że na irlandzkie „tak” znaczący wpływ miały dotykające obywateli i kraj skutki kryzysu. Irlandczycy musieli przyznać, że są „bardzo zależni od Europy”³⁹, bo dzięki wsparciu UE, a dokładnie Europejskiego Banku Centralnego „zielona wyspa”, mimo kłopotów ekonomicznych, nie podzieliła losu-bankructwa Islandii.

Jako obywatele Europy powinniśmy starać się uczestniczyć w implementacji prawa wspólnotowego. Mając świadomość, że traktaty są trudnym do przebrnięcia dokumentami, Dyrekcja Generalna ds. Komunikacji, Komisji Europejskiej udostępniła obywatelom i mieszkańcom Europy „Przewodnik po Traktacie z Lizbony”, który dostępny jest na stronie http://ec.europa.eu/publications/booklets/others/84/index_pl.htm. Każdy z nas może i chyba powinien się z nim zapoznać, aby umieć ocenić jakie i na ile konieczne zmiany są wdrażane, zwłaszcza, że implementacja /wprowadzenie w życie zapisów traktatowych/ zależeć będzie od nas – Obywateli Europejczyków.

Warto zdać sobie sprawę, że wprawdzie na świecie i w Europie funkcjonuje wiele organizacji międzynarodowych o różnym statusie i znaczeniu dla obywateli, ale po ratyfikowaniu Traktatu z Lizbony, liczba organizacji międzynarodowych zwiększy się o organizację zyskującą wreszcie osobowość prawną, organizację międzynarodową o kapitalnym znaczeniu dla losów świata, bardzo istotną dla naszego poziomu życia, czyli Unię Europejską. Nadanie UE osobowości prawnej następuje na mocy art. 47⁴⁰. Traktatu o Unii Europejskiej po zmianach wprowadzonych do niego przez Traktat z Lizbony.

Dla celów poznawczych zakresu działania Unii Europejskiej, wprowadzanych zmian traktatowych i roli Parlamentu Europejskiego, bardzo cenną jest inicjaty-

³⁸ P. Świeboda, szef ośrodka badawczego Centrum Strategii Europejskiej DemosEuropa, „Okiełznać Klausa”, Gazeta Wyborcza, sobota-niedziela 3-4.09.2009 s. 14

³⁹ G. Fitzgerald, Prezydent dublińskiego Instytutu Spraw Europejskich, wywiad dla GW „Europa była dla nas hojna”, 3-4.09.2009 r. wywiad prowadziła red. Dominika Pszczółkowska, s. 14

⁴⁰ Wg nowej numeracji artykułów wynikających z tablic ekwiwalencyjnych zamieszczonych w art. 5 Traktatu z Lizbony, wprowadzonych przez autora publikacji w tekstach skonsolidowanych w Traktacie o Unii Europejskiej po zmianach na mocy Traktatu z Lizbony, Jan Barcz, Przewodnik po Traktacie z Lizbony Traktaty stanowiące Unię Europejską, Stan obecny oraz teksty skonsolidowane w brzmieniu Traktatu z Lizbony, Wydawnictwo Prawnicze LexisNwxis, Warszawa, 2008, wydanie 1, s. 297.

wa PE, wydania po raz dwunasty⁴¹ „Tekstów informacyjnych” /w tym na CD/, dla „przedstawienia osobom, które nie są specjalistami w tej dziedzinie, zarysu integracji europejskiej”⁴² celów i znaczenia procesu integracji oraz roli w tym procesie Parlamentu Europejskiego.

Parlament Europejski jest ciałem przedstawicielskim wybieranym przez obywateli Europy, po wejściu w życie Traktatu z Lizbony zyska nową pozycję, a ponadto będzie zobligowany do zacieśnienia współpracy z parlamentami narodowymi. Traktat z Lizbony dla instytucji europejskich wprowadza nowe impulsy wymagające rozwoju Europy obywatelskiej.

Europa obywatelska

Analizując naszą, obywatelską europejską przynależność, warto odwoływać się do tradycji wspólnot pochodzących spod trzech wzgórz – Akropolu /demokracja/, Kapitolu /prawo/, Golgota /chrześcijaństwo/, niezależnie czy w dokumentach znajdujemy odwołanie do tych tradycji czy jest ich brak. Ta ważna dla Europy tradycja, współcześnie wymaga oparcia na etosie solidarności, solidarności rozumianej jako bycie razem ludzi, niezależnie od ich pochodzenia i losów. UE jest dynamiczną, „dziejącą się” ustawicznie, reagującą na otoczenie konstrukcją współpracy, ale niezmiennie jej istotą jest etos solidarnego bycia razem narodów i państw. Odseparowanie polityk UE od etosu sprowadza na obywateli kłopoty, co drastycznie pokazał konflikt gazowy, układanie spraw z Rosją, czy protekcyjnistyczne reakcje na kryzys w wybranych krajach europejskich, nie przynoszące oczekiwanych, szybkich i jednoznacznie pozytywnych zmian. Komisja Europejska zapowiedziała analizę działań dla zapewnienia solidarnego współdziałania. Jednocześnie UE nie jest potrzebna jednorodność, bo jej siła zasadza się na wykorzystaniu różnorodności. Nic nie daje też przeciwstawianie interesów narodowych interesom ogólnoeuropejskim. Konfrontacyjna wizja Europy, budowa europejskiego domu bez zapewnienia przestrzeni przyjaznej i wspierającej jednostki, grupy i narody, wprowadzanie do debaty wszelkiego rodzaju „iż-mów” nie zyska przychylności obywateli. Obywatele Europejczycy od - postrzeganej za odległą i zbiurokratyzowaną – Unii Europejskiej od czasów powojennych nieustannie oczekują bezpieczeństwa i podnoszenia poziomu życia osobistego, regionalnego i swoich narodów. Idea Europy bez wojen ciągle i nieustannie wymaga ponawiania i ogłaszania, mimo, że w postawach obywatelskich sporadycznie mamy do czynienia z myśleniem i jeszcze rzadziej z działaniem w wymiarze europejskim. Paradoksalnie brak w naszym życiu codziennym europejskiego wymiaru, przyczynia się do specyficznego postrzegania instytucji i „ludzi z Brukseli”

⁴¹ „Teksty informacyjne”, ukazują się od roku 1979, roku pierwszych bezpośrednich wyborów do Parlamentu Europejskiego, wydawnictwo Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich, 2009

⁴² Ibidem, s.3

zajmujących się Europą, otóż postrzegamy ich jako oderwanych od życia, oddalonych od obywateli i dość uciążliwych biurokratów.

Instytucjonalna Wspólnota Europejska/UE dostrzegając paradoks, o którym mowa w poprzednim akapicie, przyjmując cele polityczne na poszczególne lata, od 2004 roku w szczególny sposób akcentuje rolę i znaczenie obywateli we współcześnie dziejącym się procesie integracji. Mimo tego Europejczycy nie do końca, ze znacznymi oporami akceptują czy utożsamiają się z działaniami i wysiłkami „biurokracji brukselskiej”. Nie do końca skuteczne okazały się opracowane zielone i białe księgi⁴³ poświęcone kwestiom roli obywateli w tworzeniu UE i opracowane na ich podstawie programy komunikacji społecznej. Zbliżeniu obywateli a czasami wybranych grup społecznych do instytucjonalnej UE służyć mają tworzone sieci informacyjne z punktami działającymi w Państwach Członkowskich [np. sieć Punktów Informacji Europejskiej Europe Direct działająca od 2005 r., w tym w Ostrołęce] czy także przyjazne ludziom „europejskie” portale informacyjne [np. www.europa.eu; www.ec.europa.eu; www.europarl.europa.eu,] Również wiele rządów narodowych dba o ustawiczność informowania społeczeństwa o procesie integracji, w tym Rząd RP wspierający od 2000 roku sieć informacyjną Regionalnych Centrów Informacji Europejskiej czy udostępniając obywatelom portal www.ukie.gov.pl.

W celach politycznych instytucji europejskich przyjmowane są działania, hasłowo określane jako „Obywatele na pierwszym miejscu” /np. w 2009 r. i na 2010 r./ Wdrażanie haseł realizowane jest poprzez różnego typu wydarzenia integrujące, a mimo to, jak pokazały referenda we Francji, Holandii /w odniesieniu do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy/, czy pierwszego referendum w Irlandii /w odniesieniu do Traktatu reformującego przyjętego w Lizbonie w 2007 r./ obywatele zgłaszają nieznanomość i brak zrozumienia dla funkcjonowania instytucji europejskich. Obiektywnie należy stwierdzić, że to brak zaangażowania obywateli odpowiedzialny jest za taki stan rzeczy, bo każdy kto wyrazi jakiegokolwiek zainteresowania ma w ponad 500 miejscach Europy dostęp do pełnego zakresu wiedzy i informacji.

Obywatelom Europejczykom, zwolennikom, de facto XIX wiecznej w wymowie, idei suwerenności narodowej z analizy umyka fakt, że Traktat Lizboński znacząco zwiększa rolę Parlamentu Europejskiego /pochodzi z wyborów powszechnych/ i Parlamentów Narodowych.

Zgodnie z Art. 10 ust.1 /wg nowej numeracji TUE/ „*podstawą funkcjonowania Unii jest demokracja przedstawicielska.*”

„*Parlament Europejski pełni, wspólnie z Radą, funkcje prawodawczą i budżetową. Pełni funkcje kontroli politycznej i konsultacyjne ... Wybiera przewodniczącego Komisji.*”

⁴³ Zielone księgi – opisują diagnozę stanu dziedziny życia będącej przedmiotem jej opracowania, Białe księgi – są propozycjami rozwiązań w danej dziedzinie. Księgi i dodatkowo komunikaty są dokumentami konsultacyjnymi na podstawie Traktatu z Lizbony będą obligatoryjnie przekazywane parlamentom narodowym

Pierwszym protokołem załączonym do TUE, TFUE i TEWEA jest protokół w sprawie roli parlamentów narodowych w Unii Europejskiej, w którym określony został tryb konsultacji prac legislacyjnych oraz wszelkich dokumentów legislacyjnych czy strategii politycznych, co ważne wykonywanych równocześnie /w tym samym czasie/ z konsultacjami z instytucjami unijnymi. Parlamente narodowe powinny przysyłać, do przewodniczących instytucji biorących udział w konsultacji, własne, uzasadnione opinie na temat zgodności projektu aktu z zasadą pomocniczości. Parlamente na przygotowanie i przesłanie opinii mają osiem tygodni⁴⁴. Oczywiście wykorzystanie tych możliwości wymagać będzie od tychże parlamentów narodowych znacznej sprawności działania, co obserwatorom polskiej sceny politycznej nie pozwala na zbyt optymizm co do skuteczności Parlamentu RP, ale może, jak pokazaliśmy w procesie akcesji czy wykorzystaniu funduszy i programów unijnych okazemy się jednak skuteczni.

Obywatele Unii Europejskiej jak i Unia instytucjonalna aktualnie stają przed bardzo ważnym i trudnym zadaniem - implementacji wdrażania postanowień Traktatu Lizbońskiego⁴⁵, a zmian jest sporo.

Podstawową kwestią jaką Europejczycy powinni sobie przyswoić w związku z wejściem w życie Traktatu z Lizbony jest fakt, że prawem pierwotnym⁴⁶ od tego momentu będą:

1. Traktat o Unii Europejskiej, w skrócie TUE
 2. Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w skrócie TFUE
- oraz
3. Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej⁴⁷, w skrócie TEWEA.

Traktaty w formie, dla jednoznacznego podkreślenia intencji umawiających się stron rozpoczynają się od preambuły, następnie w przypadku TUE podzielony on jest na swoiście nazwane, ponumerowane tytuły, które o ile są obszerne i złożone zostały podzielone na ponumerowane i nazwane rozdziały, /czasami mamy do czynienia z dodatkowym podziałem na sekcje/, a poszczególne zapisy zredago-

⁴⁴ Art. 6 protokołu w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności.

⁴⁵ Autorka wyraża nadzieję na rychłe bez zbędnej zwłoki/ podpisanie ratyfikacji traktatu reformującego, przez prezydentów Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Czeskiej.

⁴⁶ Prawo pierwotne w UE to część prawa Wspólnoty, która jest zawarta w traktatach założycielskich WE oraz w tej samej rangi traktatach wnoszących poprawki i w traktatach o przystąpieniu oraz należących do nich protokółach i suplementach – C. Jasper, S. Metzger, H. Weiler, ABC Unii Europejskiej, Euroleksykon: instytucje ♦ gospodarka ♦ finanse ♦ polityka; Wydawnictwo C.F. Müller; Warszawa, 2004; s. 150

⁴⁷ Zakres regulacyjny Traktatu Lizbońskiego w odniesieniu do TEWEA jest niewielki, a ponadto warto wiedzieć, że Europejska Wspólnota Energii Atomowej pozostanie „poza Unią”, jako samodzielna Wspólnota /posiadająca osobowość prawną, czyli organizacja międzynarodowa/ połączona jednak strukturalnie z Unią Europejską, wyjaśnienie opracowano na podstawie Jan Barcz, Przewodnik po Traktacie z Lizbony Traktaty stanowiące Unię Europejską, Stan obecny oraz teksty skonsolidowane w brzmieniu Traktatu z Lizbony, Wydawnictwo Prawnicze LexisNwxis, Warszawa, 2008, wydanie 1, s. 18

wane są w artykułach w zmienionej wersji w nowej numeracji zachowującej kolejność; TFUE jako bardziej rozległy, podzielony jest przede wszystkim na części określające: I – zasady; II – Niedyskryminacja i obywatelstwo Unii; III – Polityki i działania wewnętrzne; IV – Stowarzyszenie krajów i terytoriów zamorskich; V- Działania zewnętrzne Unii; VI – Postanowienia instytucjonalne i finansowe i VII – Postanowienia ogólne i końcowe. Do traktatów dołączone zostały stosowne Protokoły 10 nowych i 26 zmienionych i jeden protokół zmieniający Traktat EWEA, Traktatem z Lizbony i tabele ekwiwalencyjne również oznaczone i swoiście nazwane. Załącznikami jest też 65 Deklaracji państw członkowskich i Karta Praw Podstawowych⁴⁸.

„Traktat zmieniający Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską” to nie tylko jest zmiana nazewnictwa, to jest niewątpliwie zmiana jakościowa. Nadanie Unii Europejskiej osobowości prawnej⁴⁹ oznacza, że Unia ostatecznie zastępuje Wspólnotę Europejską i jest jej następcą prawnym. Proces integracji w ramach Unii zyska charakter strukturalny i organizacyjny, co powinno zakończyć spekulacje o zakusach europejskich na suwerenność państw narodowych na rzecz super państwa europejskiego. Skutkiem zmian wprowadzonych Traktatem z Lizbony będzie likwidacja systemu filarowego współpracy europejskiej /wspólnotowej w ramach filaru I, i międzyrządowej w filarach II i III/

W ocenie Jana Barcza /w przywoływanym w przypisach „Przewodniku”/ fakt traktatowego pozostawienie EWEA jako Wspólnoty, „poza” Unią jest mankamentem, bo pozostawia częściowy dualizm współpracy - unijny i wspólnotowy, a zwiększające się zapotrzebowanie na pokojowe wykorzystanie energii jądrowej i zainteresowania wielu państw członkowskich UE⁵⁰ które „wzywają do jak najszybszego zwołania Konferencji Międzyrządowej w celu rewizji Traktatu ustanawiającego Euratom.”⁵¹ może oznaczać nie tak odległą potrzebę włączenia EWEA jako integralnej części systemu prawnego w reżimie UE.

Na szczególną uwagę obywateli Europy zasługuje zapisane w Traktacie z Lizbony prawo inicjatywy ustawodawczej dla grupy obywateli w ilości 1 mln osób. Milion to znacząca liczba, ale warto pamiętać, że nas Europejczyków jest niemal 500 mln.

Dla nas, Polaków znaczną niedogodnością pozostaje fakt, że negocjując traktat Prezydent RP, kierując się osobistymi przekonaniem, lekceważąc różnorodność obywatelską i konstytucyjną świeckość państwa, spowodował przyjęcie dla

⁴⁸ Proklamowana uroczyście 12 grudnia 2007 roku przez Parlament Europejski, Radę Unii Europejskiej i Komisję Europejską jako Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Dz. Urz. 2007 C 303/1. Tekstem tym przyjmują, z dostosowaniami, Kartę proklamowaną dnia 7 grudnia 2000 r. i zastępuje ją nim od dnia wejścia w życie Traktatu z Lizbony.

⁴⁹ Nowy Art. 47 TUE likwiduje dualizm pojęciowy w odniesieniu do struktury europejskiej, ponieważ dotychczas zamiennie używane były pojęcia Wspólnota Europejska – Unia Europejska, był przyjęty Traktat o Unii Europejskiej, ale w sensie prawnym liczyła się jedynie Wspólnota Europejska, posiadająca osobowość prawną

⁵⁰ Niemiec, Irlandii, Węgier, Austrii i Szwecji, Jan Barcz „Przewodnik ...” idem s.46

⁵¹ Idem s 46

Polski Protokół nr 7 dołączonego do TUE, TFUE i TEWEA w sprawie stosowania Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej do Polski i Zjednoczonego Królestwa wyłączający zdolność Trybunału Sprawiedliwości i innych sądów do uznania, że krajowe „przepisy ustawowe, lub administracyjne, praktyki lub działania administracyjne”⁵² są niezgodne z podstawowymi prawami, wolnościami i zasadami zapisanymi i potwierdzonymi w Karcie Praw Podstawowych⁵³. Skutki przyjęcia protokołu dla Polaków oznaczają, brak stabilności polskich rozwiązań prawnych w kwestiach światopoglądowych. Ustawicznie będziemy na huśtawce światopoglądowej aktualnej władzy wykonawczej, co należy czytać dosłownie jako zależność od światopoglądowej identyfikacji partii dysponującej przewagą w polskim Parlamencie. Co warto zauważyć w podejściu Polaków do skutków akceji.

Autorka w sensie formalnym nie prowadziła badań opinii mieszkańców subregionu, ale posiada zbiór z lat 2007 – 2009, ca 2500 wpisów osób odwiedzających Punkty Informacji Europejskiej w siedzibach lub podczas zewnętrznych działań informacyjnych dla łatwości percepcji zbierane pod hasłem „życzenia dla Europy”.

Życzenia, co charakterystyczne, najczęściej wyrażają opinie piszących w ujęciu osobistym, rodzinnym i dotyczą takich spraw jak np.:

- wysokość dopłat dla rolników, powinna być taka sama jak w „starych” państwach członkowskich;
- zbyt niskie ceny skupu produktów rolnych, np. mleka;
- dostrzegane są już dokonane zmiany w staranności zagospodarowania gospodarstw indywidualnych oraz całych wsi oraz oczekiwane są dalsze zmiany, często z uwagą, że winny być wykonane z aktywnym udziałem mieszkańców;
- ulepszanie dróg bardzo lokalnych, często małych odcinków, ale w wymiarze jednostkowym jest to znaczące ulepszenie;
- unowocześnienie zagospodarowania i wyposażenia szkół oraz znaczne środki na zajęcia pozaszkolne;

Budujące jest także, że np. bardzo młodzi ludzie, bardzo często za ważne uznają sprawy istotne w wymiarze europejskim jak np.:

- umożliwienie wszystkim krajom europejskim akcesji do UE;
- rozwijanie wymiany młodzieży dla likwidacji obciążających stereotypów;
- pełna realizacja swobody przepływu osób;
- dbanie o świat bez wojen;
- likwidacja obszarów biedy na świecie;

Puentą dla rozwoju znaczenia Europy obywatelskiej są ustawicznie rozwijające się wspólne działania obywateli i organizacji. Ostrołęka również w tym obszarze osiąga coraz ciekawsze rezultaty, w szczególności dotyczy to działalności Zespołu Szkół Nr 5 im Unii Europejskiej. Realizowane przez szkołę projekty

⁵² J. Barcz, „Przewodnik” s. 465

⁵³ Każdy kto zna historię karty pamięta, że pierwsza wersja praw podstawowych Europejczyków w UE, opracowana została przez organizacje pozarządowe.

w ramach dofinansowania z Programu Comenius, obejmują coraz to nowe i barwne obszary życia szkół i młodzieży, a ponadto każda wymiana pozwala przedstawiać nasze dokonania a podczas wyjazdów poznawać co w innych krajach robi się inaczej i wyciągać wnioski.

W budowaniu Europy obywatelskiej w ramach UE, komunikacja pomiędzy instytucjami unijnymi a obywatelami nabiera ciągle nowego znaczenia, chociażby na podstawie wniosków z obywatelskich NIE w referendach we Francji, Holandii czy pierwszym referendum w Irlandii w sprawie Traktatu z Lizbony. Obywatele nie tylko mają prawo do informacji, powinni być skutecznie informowani, ale ponadto w tych działaniach powinny być stosowane narzędzia ułatwiające obywatelom wpływ na debatę polityczną na szczeblu UE, co w jakimś sensie ma zapewnić tryb konsultacji z parlamentami narodowymi. Ciągle niewykorzystanym narzędziem jest informacja zwrotna od obywateli do instytucji, jako reakcja na działania instytucji unijnych.

Europa obywatelska nie pozostaje oderwana od spraw społeczno-ekonomicznych /choćby dlatego, że na realizację projektów potrzeba środków finansowych/ i dlatego należy zwracać uwagę na proponowane w Europie w wymiarze ekonomicznym rozwiązania.

Istotnym dylematem pozostaje zagadnienie czy ekonomia w Europie ma być rozstrzygana na poziomach narodowych czy w ramach Europy ekonomicznej.

Europa ekonomiczna /społeczno-gospodarcza/

W art. 3 ust. 3 /nowy/ TUE w wersji zmienionej na podstawie Traktatu z Lizbony zapisano – *„Unia ustanawia rynek wewnętrzny. Działania na rzecz trwałego rozwoju Europy, którego podstawą jest zrównoważony wzrost gospodarczy oraz stabilność cen, społeczna gospodarka rynkowa o wysokiej konkurencyjności zmierzająca do pełnego zatrudnienia i postępu społecznego oraz wysokiej poziom ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego. Wspiera postęp naukowo-techniczny. Zwalcza wyłączenie społeczne i dyskryminację oraz wspiera sprawiedliwość i ochronę socjalną, równość kobiet i mężczyzn, solidarność między pokoleniami i ochronę praw dziecka”* Słuszne ze wszech miar postulaty dla ich realizacji wymagać będą wysiłków instytucji unijnych, narodowych, przedsiębiorczości grup społecznej i aktywności obywateli.

W ponad 50-letnim okresie procesu integracji europejskiej problemy ekonomiczne były głównym obszarem współpracy unijnej. W Traktacie z Maastricht zapisano, że kraje członkowskie powinny traktować politykę gospodarczą jako dobro wspólne.

W tym okresie wypracowano zasady funkcjonowania rynku wewnętrznego, w tym zasady czterech swobód⁵⁴, rynek oparty na unii gospodarczo-walutowej i unii celnej, ochronie konkurencji i wzmacnianiu mechanizmów rynkowych oraz ogólnych wspólnych polityk skupionych na strukturalnych dostosowaniach

⁵⁴ Swobody przepływu osób, towarów, kapitału i usług

i rozwoju regionalnym, a także powiązania makroekonomiczne znajdujące wyraz w okresowych budżetach Unii.

Należy pamiętać, że wspólne polityki unijne to obszary działalności gospodarczej włączone do kompetencji UE, a były to dotychczas wspólna polityka rolna, wspólna polityka handlu zagranicznego, polityka konkurencji, polityka transportowa i walutowa. Tworzenie wspólnego rynku było realizowane wedle proponowanej przez Schumana zasady „*krok po kroku*”.

Światowy finansowo-gospodarczy kryzys paradoksalnie zwiększył zainteresowanie dalszym rozwojem procesu integracji ekonomicznej, w szczególności w zakresie rynku wewnętrznego i polityk Unii, które Traktat z Lizbony w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej systematyzuje pod względem uregulowań prawnych, w szczególności odnoszących się do – „[...] *klauzuli solidarności, ulepszeń w zarządzaniu systemem euro, postanowień horyzontalnych, takich jak klauzula społeczna, szczegółowych postanowień, takich jak postanowienia dotyczące usług publicznych, przestrzeni kosmicznej, energii, ochrony ludności, pomocy humanitarnej, zdrowia publicznego, sportu, turystyki, regionów najbardziej oddalonych, współpracy administracyjnej, postanowienia finansowe (zasoby własne, wieloletnie ramy finansowe i nowa procedura budżetowa)*”⁵⁵ jest także odniesienie do podstaw rynku wewnętrznego.

Solidarność w ramach Unii jest niezbędna, bo wedle danych statystycznych ciągle powiększają się różnice pomiędzy poziomem życia obywateli w krajach „starej” Unii a poziomem życia obywateli w państwach które przystąpiły do UE w i po 2004 r. Ta różnica jest na tyle znacząca, że stanowi poważny problem i dość powszechne oczekiwanie zmian. W większości nowych państw poziom życia oceniany jest jedynie na 40% poziomu życia w „starych” krajach. W traktacie z Maastricht zapisano, że kraje członkowskie powinny traktować politykę gospodarczą jako dobro wspólne. Niestety państwa w tym największe jak Niemcy czy Francja mają z realizacją tego i innych zapisów traktatu znaczne kłopoty. Obradujący ostatnio na nieformalnym spotkaniu ministrowie finansów UE⁵⁶ nie doszli do porozumienia, a przedmiotem spotkania były tak istotne zagadnienia jak tworzenie budżetu i sytuacja finansów publicznych, sytuacja gospodarcza i finansowa, polityka zatrudnienia, instrumenty polityki ekonomicznej i rozważania o tym jak finansować politykę klimatyczną. Obserwatorzy oceniają, że na spotkaniu było więcej zamieszania niż decyzji⁵⁷, ponieważ kłopoty gospodarcze w różnym stopniu dotyczą poszczególne kraje i ich obywateli.

Kryzys finansowo-gospodarczy obnażył ciągle akceptowany przez polityków narodowy protekcjonizm. Politycy myślą krótko-okresowo – jak wygrać kolejne

⁵⁵ J. Barcz w „Poradniku” podaje powyższe na podstawie mandatu Mandatu Konferencji Międzys rządowej,

⁵⁶ Spotkanie odbyło się w dniach 1-2 października 2009 r. w Goteborgu, było nieformalne i poświęcone sposobom wyjścia z kryzysu, <http://europa.eu/eucalendar/event.shtml?eventId=1227108>

⁵⁷ W. Munchau, Deficyt groźny dla strefy euro, Financial Time, nr 198 z 9-11 października 2009, s.D1

wybory? Dla wielu z nich najprostszym sposobem na sukces wyborczy, jest „dbanie” przez dopłacanie do własnych gospodarek. Czy słusznie? Potrzeba likwidacji protekcjonizmu, to obszar, w którym Unia musi być nie tylko stanowcza, ale musi mieć narzędzia sprawnego i skutecznego reagowania. Od momentu wejścia w życie Traktatu w Maastricht w listopadzie 1993 r., poważne złamanie paktu stabilizacji i wzrostu⁵⁸ nastąpiło w 2003 r., ponieważ Francja i Niemcy przekroczyły dopuszczalny deficyt budżetowy, a w aktualnym kryzysie dopuściły się protekcjonizmu. Zważywszy na pozycję tych krajów w UE spowodowało to opracowanie i wprowadzenie nowej, elastyczniejszej wersji paktu.

Rozwiązania paktu stabilizacji i wzrostu, są podstawowymi mechanizmami koordynacji działań gospodarczych w strefie euro, ale aktualnie niemal przez wszystkie kraje UE nie jest on niestety w pełni respektowany – przynajmniej w zakresie dopuszczalnego poziomu deficytu budżetowego. Należy mieć świadomość, że w skali całej UE, to od Niemiec i Francji będzie też zależała sytuacja w strefie euro w czasie i po kryzysie, a z koordynacją działań w tych krajach w zakresie realizacji paktu są poważne problemy, zagrażające sytuacji ekonomicznej nie tylko w strefie euro, ale też w całej UE. Dziś już w sposób oczywisty wiadomo, że zagrożona jest koordynacja w ramach ważnego elementu wspólnego rynku czyli strefy euro.

W Traktacie z Lizbony zaproponowano szereg zmian sektorowych dotyczących rynku wewnętrznego powodujące systematyzację dotychczasowych regulacji, które zostały zawarte w TFUE. Na wspólnym rynku miast dotychczasowej „niezakłóconej konkurencji na rynku wewnętrznym” będziemy mieli do czynienia z objęciem przez rynek wewnętrzny „niezakłóconej konkurencji” wzmocnione specjalną procedurą jednomyślnego stanowienia prawa /przyjęcia stosowania przepisów/ przez Radę, na wniosek Komisji i po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego. Ważnym aspektem rozwiązywania pojawiających się problemów

⁵⁸ Porozumienie w sprawie zasad Paktu Stabilności i Wzrostu zostało osiągnięte przez Radę Europejską w trakcie posiedzenia w Dublinie w grudniu 1996 r., jego formalne zatwierdzenie nastąpiło zaś na posiedzeniu Rady w Amsterdamie w czerwcu 1997 r. Pakt uzupełnił i doprecyzował postanowienia Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE), dotyczące prowadzenia polityki fiskalnej w trzecim etapie Unii Gospodarczej i Walutowej. Pakt Stabilności i Wzrostu (The Stability and Growth Pact) składa się z trzech elementów:

Uchwały Rady Europejskiej z 17 czerwca 1997 roku, w której kraje członkowskie zobowiązały się do osiągnięcia w perspektywie średnioterminowej sytuacji bliskiej równowagi w budżecie, bądź nadwyżki, i podjęcia działań niezbędnych do realizacji tego celu;

Rozporządzenia Rady 1466/97 w sprawie wzmocnienia nadzoru nad sytuacją budżetową oraz nadzoru i koordynacji polityk gospodarczych - zawiera ono postanowienia o charakterze prewencyjnym, które mają się przyczyniać do zapobiegania powstawaniu nadmiernych deficytów budżetowych. Kraje strefy euro zostały zobowiązane do sporządzania tzw. programów stabilizacyjnych, zaś kraje aplikujące do pełnego członkostwa w Unii Gospodarczej i Walutowej do sporządzania programów zbieżności gospodarczej.

Rozporządzenia Rady 1467/97 w sprawie przyspieszenia i wyjaśnienia procedury nadmiernego deficytu, które określa procedurę postępowania w przypadku wystąpienia nadmiernego deficytu, a także system sankcji wobec kraju, który do takiego deficytu dopuścił i nie redukuje go w odpowiednim tempie. System sankcyjny dotyczy tylko krajów znajdujących się w strefie euro.

np. dziedzinie zabezpieczenia społecznego czy swobody przepływu osób, będzie większa elastyczność w podejmowaniu decyzji, polegająca na przedkładaniu projektów aktów prawnych pod obrady Rady Europejskiej, która może zalecić kontynuację prac, ich zawieszenie lub zażądanie od Komisji nowej propozycji.

Do polityk opisanych w traktatach wprowadzono także nowe kategorie polityk np. w dziedzinie polityki środowiska wprowadzono zapisy wymagające zwalczania zmian klimatu, w odniesieniu do polityki energetycznej wprowadzona została klauzula solidarności energetycznej, „*Generalnie jednak [zmiany w zakresie jednolitego rynku] oceniana jest pozytywnie.*”⁵⁹

Traktat reformujący wprowadza nowe rozwiązania w zakresie bezpieczeństwa, zważywszy, że świat nie może uporać się z zagrożeniami terrorystycznymi i wojnami toczącymi w różnych jego częściach.

Zmiany instytucjonalne przyjęte w Traktacie z Lizbony, w zakresie Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa dotyczą obydwu wymienionych członów polityki de facto zewnętrznej. W odniesieniu do drugiego członu – bezpieczeństwo – przewidziane jest utworzenie Agencji ds. rozwoju zdolności obronnych, badań, zakupów i u zbrojenia, rozszerzenie zakresu działania tzw. misji petersberskich⁶⁰ oraz zwiększone zostaną możliwości współpracy strukturalnej pod auspicjami UE grupy państw. W odniesieniu do członu pierwszego polityki WPZiB czyli polityki zagranicznej - zaproponowane zmiany należy traktować jako konsekwencję dokonanego, w tym zakresie znacznego postępu w latach 2000 – 2003, skutkującego przyjęciem strategicznego dokumentu „*Bezpieczna Europa w lepszym świecie*”⁶¹ stanowiącego polityczny punkt wyjścia dla rozwiązań przyjętych w Traktacie z Lizbony, ale głównym istotnym rozwiązaniem dla stosunków zewnętrznych UE jest ustanowienie Wysokiego Przedstawiciela do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa.

W Tytule V Traktatu o UE w wersji po zmianach wprowadzonych Traktatem z Lizbony, w Rozdziale 1 Postanowienia ogólne o działaniach zewnętrznych Unii w art. 21 /nowym/ w ust 1 postanowione jest „*Działania Unii na arenie międzynarodowej oparte na zasadach, które leżą u podstaw jej tworzenia rozwoju i rozszerzenia oraz które zamierza wspierać na świecie: demokracji, państwa prawnego, powszechności i niepodzielności praw człowieka i podstawowych wolności, poszanowania godności ludzkiej, zasad równości i solidarności oraz poszanowania zasad Karty Narodów Zjednoczonych oraz prawa międzynarodowego.*”

⁵⁹ J. Barcz „Przewodnik ... s. 78

⁶⁰ Zgodnie z Deklaracją Petersberską przyjętą przez Radę Ministrów Unii Zachodnioeuropejskiej w 1992 roku są to akcje humanitarne, akcje ratownicze, operacje utrzymania pokoju, misje zarządzania/reagowania kryzysowego crisis management oraz operacje przywracania pokoju. Misje petersberskie zostały włączone do zadań Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa Unii Europejskiej przez Traktat Amsterdamski.

⁶¹ Bezpieczna Europa w Lepszym Świecie*– Europejska Strategia Bezpieczeństwa Bruksela, 12 grudnia 2003 r. [www.ukie.gov.pl/HLP/mointintgr.nsf/0/.../\\$file/ME7012.pdf](http://www.ukie.gov.pl/HLP/mointintgr.nsf/0/.../$file/ME7012.pdf)

Instytucjonalizacja polityki zewnętrznej spowoduje, że teraz świat, Rada Unii Europejskiej ds. Zagranicznych oraz Komisja Europejska będą miały jedną osobę, jeden urząd⁶², jedno „biurko” i jeden telefon unijny dostępne dla świata zewnętrznego, ułatwiające i zapewniające stosowną pozycję UE, którą w skrócie można nazwać - Europa na świecie.

Europa na świecie – stosunki zewnętrzne

Budowanie pozycji Europy w stosunkach zewnętrznych wymagało zdecydowanej personalizacji, ale także silniejszego umocowania. Rozwiązania zawarte w Traktacie z Lizbony stwarzają „dobry, instytucjonalny punkt wyjścia dla rozwoju” działań zewnętrznych UE i dla zwiększania znaczenia Europy na świecie oraz skutecznego odpowiadania na wyzwania globalizacji, zagrożeń czy kryzysów. Katalog spraw w stosunkach zewnętrznych, jakimi UE będzie mogła zajmować się jest przedstawiony w Tytule V Traktatu o UE w wersji po zmianach wprowadzonych Traktatem z Lizbony, w Rozdziale 1 Postanowienia ogólne o działaniach zewnętrznych Unii w art. 21 /nowym/ w ust 2 lit a, h.

Stosunki zewnętrzne UE, poza WPZiB w sposób oczywisty obejmują także politykę gospodarczą i handel zagraniczny z 20% udziałem handlu europejskiego w światowej wymianie handlowej. Współdziałanie w ramach Światowej Organizacji Handlu ma w skali świata służyć liberalizacji handlu towarami i usługami oraz rozwijaniu inwestycji rozwojowi obszarów i tym samym wzrostowi dobrobytu.

Szczególną dziedziną stosunków zewnętrznych są działania na rzecz dalszego rozszerzenia UE, zacieśniona współpraca z grupą Państw z Europejskiego Obszaru Gospodarczego⁶³ oraz Europejska Polityka Sąsiedztwa.

Stosunki zewnętrzne UE dotyczą zarówno państw jak i całych regionów, ale równie ważna jest ogólna polityka na rzecz rozwoju. Instytucje Unii, na podstawie przyjętych w traktatach rozwiązań z ciągle rosnącą rolą Parlamentu Europejskiego, utrzymują szczególne stosunki z Krajami Bałkanów Zachodnich⁶⁴; Federacją Rosyjską, Południowym Kaukazem⁶⁵, Azją Środkową, Południowymi i wschodnimi krajami śródziemnomorskimi, krajami Półwyspu Arabskiego, Irakiem i Iranem, niezmiennie ważne są stosunki transatlantyckie – obejmujące Stany Zjednoczone Ameryki, Kanadę; ale UE utrzymuje znaczące kontakty z krajami Ameryki Łacińskiej, Japonii, Chińskiej Republiki Ludowej i Tajwanu, Krajami Azji Południowej i subkontynentu indyjskiego, Stowarzyszeniem Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN) i Półwyspu Koreańskiego, czy wreszcie Australii i Nowej Zelandii.

⁶² Europejską Służbę Działań Zewnętrznych

⁶³ Szwajcaria • Norwegia • Islandia • Liechtenstein

⁶⁴ Albania, Bośnia i Hercegowina, Chorwacja, Serbia (Kosowo) i Czarnogóra, była Jugosłowiańska Republika Macedonii

⁶⁵ Armenia, Azerbejdżan, Gruzja

Obszary i formy współpracy z w/w państwami i regionami są oczywiście dostosowane do oceny wzajemnych relacji. Stosowane są ramy paktów stabilności, regionalnej rady współpracy, umów o partnerstwie, mechanizmu handlu czy wspólnych przestrzeni, specjalnych przedstawicielstw UE, deklaracji czy agend dialogu politycznego.

Pozycja Europy na świecie nieustannie zależy od możliwości, umiejętności i skuteczności działań Unii w rozszerzaniu i pogłębianiu stosunków z innymi krajami i regionami w oparciu o koncepcje Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa wg zmian z Traktatu z Lizbony, przy utrzymaniu wyłączenia tej dziedziny stosunków europejskich z jurysdykcji Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, mimo formalnego wprowadzenia jej w reżim prawny Unii Europejskiej.

Pamiętając, że „*Europa jest wyjątkowym w świecie regionem, gdzie liczne narody i kultury współdziałają w ramach homogenicznej i charakteryzującej się wysokim poziomem tożsamości cywilizacji europejskiej. Europa jest pojęciem geograficznym i cywilizacyjno-kulturowym, ale także w coraz większym stopniu staje się pojęciem ekonomiczno-politycznym ...*”⁶⁶ nie możemy zapominać, że Europie potrzebne jest pokojowe współdziałanie w skali globalnej, bo tego oczekują od jej struktur Obywatele Europejczycy.

Jako punkt Wielkich Dni Europy przytaczamy – nomen omen - zakończenie z przemówienia Prezydenta RP ogłoszonego w Warszawie w dniu 10 października 2009 r., tuż przed podpisaniem Aktu ratyfikującego Traktat z Lizbony:

„[Europa] składa [się] z państw na ogół reprezentujących narody, choć mamy w Europie oczywiście także państwa wielonarodowe - tego stanu rzeczy nie da się zmienić ani konstytucją ani traktatem, jest on po prostu faktem - ale współpraca będzie coraz ściślejsza. Jestem głęboko przekonany, że i ten kolejny wielki eksperyment się uda, że w ramach współpracy suwerennych państw będziemy osiągać coraz lepsze rezultaty w interesie poszczególnych narodów, w interesie Europy jako całości, w interesie świata gdzie Europa w stopniu większym niż dzisiaj powinna odgrywać rolę stabilizatora, eksportera stabilizacji i pokoju.”

Posłowie

Obywatelom, dla aktywnego i zaangażowanego wspierania procesu integracji w ramach Unii Europejskiej, kreowania nowych wielkich dni Europy, pozostaje ustawiczne stawianie pytań i wspólne poszukiwanie odpowiedzi na postawione pytania, np. takie:

Na ile uznajemy aktualność idei Roberta Schumana?

Jakiej Europy chcemy współcześnie?

Na ile Europa jest obywatelska?

⁶⁶ Red. W. Śmiałek, J. Tymowski, Bezpieczeństwo państw i narodów w procesie integracji europejskiej, Wydawnictwo adam marszałek, Toruń, 2002 r.

Czy pogłębienie integracji ma następować w obszarach – politycznym, gospodarczym czy obywatelskim właśnie?

Czy dobrze i podobnie w różnych częściach Europy rozumiemy genezę, stan i perspektywy rozwoju idei europejskiej?

Jakich impulsów, dla rozwoju, potrzeba Europie?

Co ja mogę zrobić dla rozwoju projektu europejskiego?

Czy

Umiejętność stawiania pytań, znajdowania odpowiedzi, a nade wszystko zaangażowana aktywność w rozwój projektu europejskiego każdego z obywateli może zaowocować skutecznym zrównoważonym rozwojem projektu europejskiego i osiąganiem coraz rozleglejszej zjednoczonej w różnorodności unii obywateli, narodów i państw.

Wbrew temu, co się powszechnie uważa, każdy Europejczyk może w miejscu, czasie i otoczeniu w którym funkcjonuje podejmować działania na rzecz integracji, a może także szukać pomocy w lokalnych instytucjach⁶⁷ wspierających projekt integracji europejskiej.

W nawiązaniu do tytułu niniejszego artykułu, autorka otwiera własną, subiektywną w wyborze krótką listę po tytulem:

WIELKIE DNI EUROPY

1. 09 maja 1950 r. - Robert Schuman wygłasza swoje Oświadczenie
2. 04 czerwca 1989 r. - pierwsze wolne wybory w Polsce
3. 01 stycznia 1999 r. - wprowadzenie euro
4. 01 maja 2004 r. - rozszerzenie UE o 10 krajów w tym Polskę
5. 13 grudnia 2007 r. - podpisanie w Lizbonie Traktatu zmieniającego TUE i TWE
6. 01 kwietnia 2008 r. - uchwała Sejmu RP wyrażająca zgodę na ratyfikację Traktatu z Lizbony
7. 03 października 2009 r. - Irlandczycy mówią tak dla Traktatu z Lizbony
8. 10 października 2009 r. - Prezydent RP podpisuje Akt ratyfikujący Traktat z Lizbony
9. 01 grudnia 2009 r. - Traktat z Lizbony wchodzi w życie

Uzupełnienie z dnia 01 grudnia 2009 r.

Mimo opisanych w artykule kłopotów, Traktat z Lizbony wchodzi w życie 1 grudnia 2009 r. Prezydenci Rzeczypospolitej Polskiej i Czech powinni sami sobie odpowiedzieć, co dała ich obstrukcja z podpisaniem traktatu. Kuriozalny

⁶⁷ Na Mazowszu działa kilka Punktów Informacji Europejskiej z pomocy których można korzystać, a ich listę znajdziecie Państwo w części Zeszytu zatytułowanej „Komunikaty i doniesienia naukowe”.

jest fakt, że Prezydent RP Lech Kaczyński, który firmuje uzgodnienia traktatu, co było realizowane w ścisłej współpracy z ówczesnym Premierem Jarosławem Kaczyńskim, jak podają przedstawiciele Jego Kancelarii, za celowe uważa skierowanie - przez posłów PiS - Traktatu z Lizbony do Trybunału Konstytucyjnego dla zbadania zgodności traktatu z Konstytucją RP. Budzi to co najmniej zdziwienie, ponieważ zgodnie z Konstytucją Prezydent „czuwa nad przestrzeganiem Konstytucji,” /art. 126 ust.1 Konstytucji RP/, czyli podpisując uzgodnienie traktatu i ratyfikując traktat jako umowę międzynarodową zrobił to, co najmniej nie będąc pewnym, czy Traktat z Lizbony jest zgodny z Konstytucją. Ale niezależnie od oceny Traktatu Unia Europejska od 1 grudnia 2009 r., na wiele lat pewnie będzie działała pod jego rządami.

Ważnym uzupełnieniem do artykułu winny też być ogłoszone 30 listopada 2009 r. wyniki ekonomiczne Europy, ponieważ to jedynie Polska ma, niewielki, ale jednak wzrost gospodarczy, co tak przedstawione zostało na stronie www Kancelarii Prezesa Rady Ministrów:

„Polska z najwyższym PKB w Europie”

Produkt Krajowy Brutto w Polsce wzrósł w trzecim kwartale 2009 r. o 1,7 proc. w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego – wynika z danych opublikowanych dziś przez Główny Urząd Statystyczny. Po raz kolejny nasz kraj jako jedyny w Europie odnotował wzrost gospodarczy. Przykładowo w przypadku Niemiec PKB wyniosło -4,8 proc, Hiszpanii -4,0 proc., a Francji -2,4 proc.

Porównując wzrost gospodarczy w III kwartale 2009 r. z wynikiem z II kwartału br. widać sygnały ożywienia gospodarczego także w kilku innych krajach UE. W III kwartale br. nasz PKB wzrósł o 0,5 proc. wobec drugiego kwartału tego roku. Lepsze wyniki miały m.in. Litwa (6 proc.), Słowacja (1,6 proc.), Portugalia (0,9 proc.), Czechy (0,8 proc.) i Włochy (0,6 proc.) oraz nasz najważniejszy partner handlowy – Niemcy (0,7 proc.)”

LITERATURA

- Barcz J.**, *Przewodnik po Traktacie z Lizbony Traktaty stanowiące Unię Europejską, Stan obecny oraz teksty skonsolidowane w brzmieniu Traktatu z Lizbony*, Wydanie 1, stan prawny na 13 grudnia 2007 r., Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2008.
- Jasper C., Matzler S., Weiler H.**, *ABC Unii Europejskiej, Euroleksykon: instytucje – gospodarka – finanse – polityka*; Wydawnictwo C.F. Müller; Warszawa 2004.
- Kranz J.**, *Tło prawne dyskusji nad reformą ustrojową Unii Europejskiej*, Towarzystwo naukowe Societas Vistulana, Kraków-Warszawa 2007.
- Praca Zbiorowa.**, *Parlament Europejski, Teksty informacyjne o Unii Europejskiej*, Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich, Luksemburg 2009.
- Smialek W., Tymanowski J.**, *Bezpieczeństwo państw i narodów w procesie integracji europejskiej*, wydawnictwo adam marszałek, Toruń 2002.
- Wahl J.**, *Robert Schuman, Ojciec Europy*, Wydawnictwo „Wokół nas”, Gliwice 2000.

STRESZCZENIE

Artykuł omawia perypetie z przyjęciem Traktatu z Lizbony, od negatywnego wyniku w pierwszym referendum w Irlandii do opóźnienia z jego podpisaniem przez Prezydenta Czech Vaclava Klause. W tekście jest także przedstawiony polski, de facto prezydencki epizod traktatowy, co dla wielu obywateli nie do końca było zrozumiałe. Traktat wynegocjowany i podpisany przez Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego w Lizbonie 13 grudnia 2007 r. został ratyfikowany dopiero 10 października 2009 r., mimo przyjęcia Uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 kwietnia 2008 r. w sprawie wyrażenia przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej zgody na ratyfikację przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Traktatu z Lizbony zmieniającego Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, podpisanego w Lizbonie dnia 13 grudnia 2007 roku. Kłopoty z przyjęciem traktatu zapewne szybko zostaną zapomniane bo od 01 grudnia 2009 r. przed Europejczykami i instytucjami europejskimi oraz narodowymi staje wielkie zadanie implementacji traktatu. Formalna Europa wymaga staranności i współdziałania Europejsek i Europejczyków „zjednoczonych w różnorodności”.

W artykule przedstawione zostały też ekonomiczne aspekty funkcjonowania Unii Europejskiej w dobie kryzysu, oraz jej obywatelski wymiar i znaczenie w stosunkach zewnętrznych. Nowy impuls dla Europy potrzebny jest i dzieję się ustawicznie, miejmy nadzieję, że z aktywnym udziałem każdego z nas i z rozsądnie budowaną pozycją Europy w otaczającym świecie, świecie ciągle ze zbyt wielkimi obszarami biedy i trudnymi wojnami w zbyt wielu miejscach na świecie.

Europa 01 grudnia 2009 r. dostaje nowy, usankcjonowany prawnie ważny impuls do nowego działania i miejmy nadzieję nowych, pozytywnych zmian w poziomie życia Europejsek i Europejczyków.

SŁOWA KLUCZOWE: Obywatelstwo, Unia, traktaty, instytucje

SUMMARY

Article discusses ups and downs with acceptance of treaty from Lisbon, from negative result in first referendum in Ireland to delay with his signing by president of Czech Republic Vaclav Klaus. In text is presented also polish, de facto presidential treaty's episode, there was intelligible for many citizens that not up to the end. Treaty negotiated and undersigned by president of Polish Republic Lech Kaczynski in Lisbon of 13 December 2007 ratified 10 October 2009 in spite of acceptance of resolution of Sejm Republic of Poland from day 1 April 2008 sign regarding formulation by Sejm of Polish Republic of agreement on ratification by president of Polish Republic of Treaty from Lisbon about European Union changing treaty and Treaty establishing European Community, sign in Lisbon of

day 13 December 2007 year. There will be forgotten inconvenience with acceptance of treaty fastly surely because from 01 December 2009 before Europeans and European and National Institutions become a great task of implementation of treaty. Formal Europe requires care and cooperation between Europeans “united in diversity”.

In article have been presented an economic aspects of functioning of European Union in day of crisis too, and civil dimension and meaning in external relations. New impulse is wanted for Europe, let’s have hope, that from we all of active participation and with reasonably built position of Europe in the midst of we world, the world with continuously, far too huge areas of poverty and with hard wars in many places in the world.

Since 01 December 2009 Europe obtains a new , legally legitimate important impulse for new operation and let’s have hope on new, positive changes in horizontal life of Europeans.

KEY WORDS: citizenship status, Union, treaties, institutions

DZIAŁ IV

Komunikaty

i doniesienia naukowe